

บันทึก

เรื่อง หน้าที่ของนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และกฎหมายว่าด้วย
การขนส่งทางบกในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก

กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๓๐๑/๐๔๖๗๙ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตามที่ได้มี ประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๓๙ ลงวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๓๕ ไว้แล้วนั้น

กรมการขนส่งทางบกได้ตรวจสอบและพิจารณาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วเห็นว่า มีบทบัญญัติบางมาตราที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติราชการและการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมการขนส่งทางบกทั้งในฐานะนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก กล่าวคือ ตามความในมาตรา ๑๔๑ ทวิ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕^๑ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่ไม้อาจส่งหมายเรียกให้แก่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถได้ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งเป็นหนังสือไปยังนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก เพื่อให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นไปรายงานตัวที่พนักงานสอบสวนตามหมายเรียก ถ้าผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีเป็นเพียงตัวแทนของเจ้าของรถ ให้ผู้มาติดต่อแจ้งให้เจ้าของรถทราบเพื่อไปรายงานตัวที่พนักงานสอบสวนตามหมายเรียก ในกรณีดังกล่าวนี้ให้นายทะเบียนรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะได้รับแจ้งจาก

^๑ มาตรา ๑๔๑ ทวิ ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔๑ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ทราบที่อยู่ของผู้ขับขี่หรือที่อยู่ของเจ้าของรถ ให้พนักงานสอบสวนออกหมายเรียกผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถให้มารายงานตัวที่พนักงานสอบสวนในกรณีดังกล่าวนี้ผู้ได้รับหมายเรียกต้องมารายงานตัวตามวัน เวลา และ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในหมายเรียก และให้พนักงานสอบสวนดำเนินการเปรียบเทียบและว่ากล่าวตักเตือนผู้ได้รับหมายเรียกดังกล่าว

(๒) ในกรณีที่ไม้อาจส่งหมายเรียกให้แก่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถได้ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งเป็นหนังสือไปยังนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก เพื่อให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นไปรายงานตัวที่พนักงานสอบสวนตามหมายเรียกถ้าผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีเป็นเพียงตัวแทนของเจ้าของรถ ให้ผู้มาติดต่อแจ้งให้เจ้าของรถทราบเพื่อไปรายงานตัวที่พนักงานสอบสวนตามหมายเรียก ในกรณีดังกล่าวนี้ให้นายทะเบียนรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวนว่าได้มีการปฏิบัติตามหมายเรียกนั้นแล้วการรับชำระภาษีประจำปีไม่เป็นเหตุให้ผู้นั้นไม่ต้องชำระเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์หรือกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก แล้วแต่กรณี

พนักงานสอบสวนว่าได้มีการปฏิบัติตามหมายเรียกนั้นแล้ว การงดรับชำระภาษีประจำปีไม่เป็นเหตุให้ผู้ไม่ต้องชำระเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์หรือกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก แล้วแต่กรณี” ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวโดยเฉพาะในส่วนที่บังคับให้นายทะเบียน (กรมการขนส่งทางบก) งดรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถที่กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกนั้น เป็นการบัญญัติให้นำกฎหมายฉบับหนึ่งซึ่งอยู่ในอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบของอีกหน่วยงานหนึ่ง (กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย) มาใช้บังคับหรือยกเว้นแก่กฎหมายอีกฉบับหนึ่งซึ่งอยู่ในอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบของอีกหน่วยงานหนึ่ง (กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม) น่าจะไม่ชอบด้วยหลักและวิธีการของการบังคับใช้กฎหมาย

นอกจากนี้การรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก โดยเฉพาะกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ กฎหมายกำหนดให้เจ้าของรถมีหน้าที่ชำระภาษีประจำปีสำหรับรถของตน ฉะนั้น เมื่อเจ้าของรถได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนตามกฎหมายกำหนดโดยการยื่นขอชำระภาษีประจำปีสำหรับรถต่อนายทะเบียนโดยชอบแล้ว แต่นายทะเบียนไม่สามารถรับชำระภาษีประจำปีรถนั้นได้อันเนื่องมาจากเจ้าของรถกระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายอื่นย่อมจะเป็นการไม่ถูกต้องและอาจก่อให้เกิดการโต้แย้งหรือมีข้อพิพาทฟ้องร้องเป็นคดีความได้ และโดยหลักการจัดเก็บภาษีโดยทั่วไป หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีจำเป็นที่จะต้องอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่นำเงินภาษีมาชำระแก่ทางราชการให้มากที่สุด เพราะเงินภาษีที่ประชาชนนำมาให้รัฐก็เพื่อนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ ในฐานะที่กรมการขนส่งทางบกเป็นหน่วยงานของรัฐหน่วยงานหนึ่งที่มีภาระหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีประจำปีสำหรับรถได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงได้ดำเนินการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของรถสำหรับรถที่จดทะเบียนและชำระภาษีประจำปีในเขตกรุงเทพมหานครสามารถที่จะยื่นขอชำระภาษีประจำปีสำหรับรถผ่านศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานเขตทุกเขตในเขตกรุงเทพมหานคร หรือที่ทำการไปรษณีย์หรือธนาคารพาณิชย์แห่งใดแห่งหนึ่งได้อีกทางหนึ่งด้วย และในอนาคตอันใกล้นี้กรมการขนส่งทางบกจะขยายการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการขอรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถดังกล่าวไปสู่ส่วนภูมิภาค ฉะนั้น หากนายทะเบียนจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกดังกล่าวแล้วย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดเก็บภาษี และสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้เป็นเจ้าของรถหรือผู้ที่ครอบครองรถที่มีอยู่เป็นจำนวนมากได้

ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น กรมการขนส่งทางบกขอเรียนว่า หากกรมการขนส่งทางบกในฐานะนายทะเบียนจะดำเนินการรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถที่เจ้าของรถได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกโดยการงดเว้นไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว (มาตรา ๑๔๑ ทวิ (๒)) จะสามารถกระทำได้หรือไม่ เพียงใด และหากไม่สามารถงดเว้นการปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวได้แล้วจะต้องดำเนินการโดยวิธีการใดจึงจะไม่ทำให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของรถต้องได้รับความเดือดร้อน ทั้งนี้ เพื่อกรมการขนส่งทางบกจักได้ถือปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงคมนาคม (กรมการขนส่งทางบก) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจ) แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ปัญหาที่ว่า กรมการขนส่งทางบกในฐานะนายทะเบียนจะดำเนินการรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถที่เจ้าของรถได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกโดยการงดเว้นไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๑ ทวิ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้หรือไม่เพียงใด นั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๑๔๑ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก ๖๒ บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐^๓ ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔๑^๔ กล่าวคือ

^๒ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๓ มาตรา ๑๔๐ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับรถนั้น ๆ จะว่ากล่าวตักเตือนผู้ขับขี่ หรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้ ในกรณีที่ไม่พบตัวผู้ขับขี่ก็ให้ติดหรือผูกใบสั่งไว้ที่รถที่ผู้ขับขี่เห็นได้ง่าย

สำหรับความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๗ ทวิ มาตรา ๑๕๙ มาตรา ๑๖๐ และมาตรา ๑๖๐ ทวิ ห้ามมิให้ว่ากล่าวตักเตือนหรือทำการเปรียบเทียบ

ในการออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้เป็นการชั่วคราวก็ได้ แต่ต้องออกใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ให้แก่ผู้ขับขี่ไว้ และเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรับนำใบอนุญาตขับขี่ที่เรียกเก็บไว้ไปส่งมอบพนักงานสอบสวนภายในแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ออกใบสั่ง

ใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ที่ออกให้ตามวรรคสามให้ใช้แทนใบอนุญาตขับขี่ได้เป็นการชั่วคราวไม่เกินเจ็ดวัน เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวนได้ว่ากล่าวตักเตือนหรือทำการเปรียบเทียบปรับและผู้ขับขี่ได้ชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้คืนใบอนุญาตขับขี่ทันที

ในกรณีเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบสั่งแต่ไม่พบตัวผู้ขับขี่ ให้สันนิษฐานว่าเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถเป็นผู้กระทำความผิดดังกล่าว เว้นแต่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้อื่นเป็นผู้ขับขี่

การกำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด

ใบสั่งและใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ให้ทำตามแบบที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนด

^๔ มาตรา ๑๔๑ ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ อาจเลือกปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ชำระค่าปรับตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือตามจำนวนที่พนักงานสอบสวนแจ้งให้ทราบ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือสถานที่ที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในวัน เวลา ที่ระบุไว้ในใบสั่ง

(๒) ชำระค่าปรับตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่งโดยการส่งธนาคัตติ หรือการส่งตัวแลกเงินของธนาคารโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียน สั่งจ่ายให้แก่อธิบดีพร้อมด้วยสำเนาใบสั่งไปยังสถานที่ และภายในวัน เวลา ที่ระบุไว้ในใบสั่ง เมื่อผู้ได้รับใบสั่งได้ชำระค่าปรับครบถ้วนถูกต้องแล้วให้คดีเป็นอันเลิกกัน และในกรณีที่เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้ให้เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานสอบสวนรับจัดส่งใบอนุญาตขับขี่ที่เรียกเก็บไว้คืนให้แก่ผู้ได้รับใบสั่งโดยเร็ว และให้ถือว่าใบรับการส่งธนาคัตติหรือใบรับการส่งตัวแลกเงินประกอบกับใบสั่งเป็นใบแทนใบอนุญาตขับขี่ได้เป็นเวลาสิบวัน นับแต่วันที่ส่ง

ไม่ชำระค่าปรับตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือตามจำนวนที่พนักงานสอบสวนแจ้งให้ทราบ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจ (๑) ออกหมายเรียกผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถให้มารายงานตัวที่พนักงานสอบสวน ในกรณีที่พนักงานสอบสวนทราบที่อยู่ของผู้ขับขี่หรือที่อยู่ของเจ้าของรถ (๒) ในกรณีที่ไม่ว่าจะส่งหมายเรียกให้แก่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถได้ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งเป็นหนังสือไปยังนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกเพื่อให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นไปรายงานตัวที่พนักงานสอบสวนตามหมายเรียก ถ้าผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีเป็นเพียงตัวแทนของเจ้าของรถ ให้ผู้มาติดต่อแจ้งให้เจ้าของรถทราบเพื่อไปรายงานตัวที่พนักงานสอบสวนตามหมายเรียก และในกรณีนี้ให้นายทะเบียนงดรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวนว่าได้มีการปฏิบัติตามหมายเรียกนั้นแล้ว กรณีจึงเป็นเรื่องที่กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกกำหนดให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกมีหน้าที่ในอันที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๔๑ ทวิ (๒) และเมื่อกฎหมายประกาศใช้แล้ว กรมการขนส่งทางบกในฐานะนายทะเบียนดังกล่าวย่อมมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้เพราะเมื่อกฎหมายกำหนดให้บุคคลใดมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามอย่างใดแล้วบุคคลนั้นย่อมมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น กรมการขนส่งทางบกจึงไม่สามารถงดเว้นการปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๑ ทวิ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้

๒. ปัญหาที่ว่า ในกรณีที่กรมการขนส่งทางบกไม่สามารถงดเว้นการปฏิบัติตามข้อ ๑ แล้ว กรมการขนส่งทางบกจะต้องดำเนินการโดยวิธีการใดจึงจะไม่ทำให้เจ้าของรถต้องได้รับความเดือดร้อนนั้น เห็นว่า ปัญหาดังกล่าวมิใช่เป็นปัญหาข้อกฎหมาย หากแต่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติซึ่งกรมการขนส่งทางบกและกรมตำรวจได้มีการประสานงานกันเป็นอย่างดีในเรื่องนี้กันมาก่อนที่พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ จะมีผลใช้บังคับอยู่แล้ว ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่กรมการขนส่งทางบกและกรมตำรวจจะได้ประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหานี้ต่อไป

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๓๕

ธนณัติ หรือตัวแลกเงินดังกล่าว วิธีการชำระค่าปรับโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนและวิธีการส่งใบอนุญาตรับซื้อคืนให้แก่ผู้ได้รับใบสั่งให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด